

Eeva-Johanna Eloranta sd

Kirjallinen kysymys suostumuksesta raiskauksen kriteerinä

Eduskunnan puhemiehelle

Suomessa raiskausta ei vielä kukaan tarkastella uhrin suostumuksen puutteen kautta, vaan se määritellään sen mukaan, onko väkivaltaa käytetty. Fyysisen väkivallan määrään ja vakavuuteen keskittyvä lainsäädäntö jättää huomiotta uhrin henkisen kärsimyksen. Uhrilta viedään seksuaalinen itsemääräämisoikeus myös niissä tapauksissa, joissa fyysistä väkivaltaa ei käytetä.

Turun hovioikeuden tapaus, jossa 10-vuotiaan tytön raiskaus tulkittiin "vain" lapsen seksuaaliseksi hyväksikäytöksi, osoittaa, millaisiin vaikeuksiin voi johtaa raiskauksen mieltäminen pelkästään väkivallan käytön kautta.

Nykyisessä lainsäädännössä raiskauksen keskeinen tunnusmerkki on teon yhteydessä käytetty väkivalta. Käytännössä teko määritellään raiskaukseksi vain, mikäli sen yhteydessä on käytetty väkivaltaa tai sen uhkaa. Lainsäädännön tulee viestiä, että ihmisoikeusnäkökulmasta raiskaus itsessään on väkivaltaa.

Seksuaalirikokset eivät ole satunnaisia yksilöiden tekoja, vaan ne ovat myös ilmiöinä yhteydessä yhteiskunnassa vallitsevaan ilmapiiriin ja sukupuolten asemaan. Normatiivisen säätelyn tarve on suuri myös siksi, että raiskaus on ainutlaatuinen rikos kohdistuessaan vaurioittavasti uhrin henkilökohtaisimpaan alueeseen, seksuaalisuuteen. Suostumus raiskauksen kriteerinä antaisi selvän yhteiskunnallisen viestin siitä, että seksuaalisessa väkivallassa ja raiskauksessa on kyse yksilön seksuaalisen itsemääräämisoikeuden loukkauksesta.

Istanbulin sopimuksessa raiskaus kuvataan ilman uhrin suostumusta tapahtuvaksi sukupuolilyhdyksiksi. Kansainvälisesti raiskaus nähdäänkin pitkälti suostumuksen vastaiseksi teoksi. Edellä mainitut instrumentit eivät velvoita sopimusmaitaan tietynlaisen tunnusmerkistön käyttöönottoon, kunhan ilman uhrin suostumusta tapahtuva sukupuolilyhdyntä tulee tutkituksi ja rangaistuksi. Istanbulin sopimus kuitenkin asettaa suostumukselle varsin korkeat kriteerit, eli suostumus tulee antaa vapaaehtoisesti vapaasta tahdosta, mikä arvioidaan kulloistenkin olosuhteiden mukaan. Rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen takia kansainvälisten sopimusten asettamat vaatimukset, kun on kysymyksessä rikosvastuun laajentaminen, kohdistuvat viime kädessä lainsäätäjään. On tarpeen selvittää, täyttääkö Suomen lainsäädäntö sopimuksen vaatimukset.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Kirjallinen kysymys KK 554/2017 vp

Mitä hallitus aikoo tehdä, jotta suostumuksen puute nostetaan raiskauksen määritelmän ytimeen Suomen rikoslaissa?

Helsingissä 29.11.2017

Eeva-Johanna Eloranta sd